

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 347/2013-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť F. Z., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. Ď., B., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Sociálnej poisťovne v konaní o priznanie starobného dôchodku vedenom pod č. 460 222 1650 0 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť F. Z. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. marca 2013 doručená sťažnosť F. Z. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Sociálnej poisťovne v konaní o priznanie starobného dôchodku vedenom pod č. 460 222 1650 0.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplynulo, že sťažovateľovi bol rozhodnutím Sociálnej poisťovne č. 460 222 1650 0 zo 7. apríla 2008 priznaný starobný dôchodok v sume 13 688 Sk od 22. februára 2008 a súčasne odňatý invalidný dôchodok. Na návrh sťažovateľa Krajský súd v Bratislave rozsudkom sp. zn. 6 Sd 79/2008 zo 7. októbra 2011 zrušil toto rozhodnutie Sociálnej poisťovne (v spojení s ďalšími rozhodnutiami v jeho veci) z dôvodu aplikácie neúčinného právneho predpisu a nepreskúmateľnosti. Následne Sociálna poisťovňa rozhodnutím č. 460 222 1650 0 zo 17. februára 2012 opätovne rozhodla o priznaní starobného dôchodku sťažovateľovi v sume 13 688 Sk od 22. februára 2008. Aj toto rozhodnutie bolo na návrh sťažovateľa zrušené rozsudkom Krajského súdu v Nitre sp. zn. 23 Sd 143/2012 z 29. októbra 2012 pre nepreskúmateľnosť a nezrozumiteľnosť. V poradí tretím rozhodnutím č. 460 222 1650 0 z 11. januára 2013 Sociálna poisťovňa opäť rozhodla o priznaní starobného dôchodku sťažovateľovi v sume 13 688 Sk od 22. februára 2008. Sťažovateľ podľa vlastného vyjadrenia podal aj proti tomuto rozhodnutiu na príslušnom všeobecnom súde opravný prostriedok, o ktorom ku dňu podania sťažnosti usudzujúc z jej obsahu nebolo rozhodnuté.

3. Sťažovateľ v sťažnosti v podstatnom uviedol, že Sociálna poisťovňa „... vydala fakticky rovnaké rozhodnutie, ktoré bolo predmetom aj predchádzajúceho súdneho sporu, sa situácia identicky opakovala a jemu nezostávalo nič iné, ako toto rozhodnutie po treťi raz... opäť napadnúť z rovnakých dôvodov, pretože Sociálna poisťovňa sústavne bráni nástupu spravodlivosti a trvalo zachováva prvky diskriminácie voči svojmu občanovi...

Celý tento proces o priznanie starobného dôchodku sa doposiaľ vyznačuje nezvyčajnou liknavosťou... V dôsledku podávania sériových rozhodnutí... dochádza k nekonečným prieťahom, bol vytvorený neprimerane veľký časový priestor na to, aby ako účastník tohto súdneho sporu bol dlhodobo právne zneistený...

Sťažovateľ je nespokojný s výsledkom a priebehom konania o skutočnej výške jeho starobného dôchodku, ktoré sa malo už dávno skončiť u Sociálnej poisťovni... Žiaľ, ani dvomi rozsudkami krajských súdov sa mu nevytvorila právna istota... Sústavné podávanie nepreskúmateľných rozhodnutí, nie je korektným konaním... Sťažovateľ je toho právneho názoru, že postupom Sociálnej poisťovne dochádza k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, pretože koná zjavne neefektívne

a svojvoľne s cieľom riadne nepreskúmať námietky sťažovateľa uvedené v opravných prostriedkoch.“.

4. V petite sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd po prerokovaní sťažnosti rozhodol tak, že Sociálna poisťovňa v konaní o priznanie starobného dôchodku porušila jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 € a náhradu trov konania.

II.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

6. Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

7. Z ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústava rozdeľuje ústavnú ochranu základných práv a slobôd, ako aj ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z príslušnej medzinárodnej zmluvy medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany týmto právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ako aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy). Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti, ktorý rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. V čl. 127 ods. 1 ústavy už spomenutý princíp subsidiarity znamená, že ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať jeho sťažnosťou iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva

alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06).

9. Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal proti poslednému rozhodnutiu Sociálnej poisťovne opäť opravný prostriedok, o ktorom bude rozhodovať príslušný všeobecný súd, a tento v konaní opäť posúdi zákonnosť tohto rozhodnutia. Táto skutočnosť však z pohľadu odmietnutia tejto sťažnosti nemala zásadný význam, keďže všeobecný súd sa v tomto konaní bude zaoberať iba zákonnosťou rozhodnutia Sociálnej poisťovne, a nie dĺžkou jej konania, prípadnými priet'ahmi či neefektívnosťou jej postupu. Vzhľadom na skutočnosť, že konanie o opravnom prostriedku patrí do právomoci všeobecného súdu, právomoc ústavného súdu na preskúmanie posledného rozhodnutia Sociálnej poisťovne je vylúčená.

10. Sťažnosť bola ústavným súdom odmietnutá z dôvodu, že tu existujú iné súdy v sústave všeobecného súdnictva, ktoré sú oprávnené poskytnúť sťažovateľovi ochranu pred namietanou nečinnosťou Sociálnej poisťovne, prípadne priet'ahmi v jej konaní o priznaní starobného dôchodku sťažovateľovi.

11. Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 250t ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že orgán verejnej správy nekoná bez vážneho dôvodu spôsobom ustanoveným príslušným právnym predpisom tým, že je v konaní nečinný, môže sa domáhať, aby súd vyslovil povinnosť orgánu verejnej správy vo veci konať a rozhodnúť.

12. Z citovaných ustanovení vyplýva, že ochranu pred prípadnou nečinnosťou a zbytočnými priet'ahmi v konaní správnych orgánov (teda aj Sociálnej poisťovne) poskytujú príslušné správne súdy v konaní podľa štvrtej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, čo zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu. Z obsahu sťažnosti nemožno vyvodit', že by sťažovateľ tento účinný prostriedok nápravy porušenia označeného práva využil.

13. Na situáciu, v ktorej sa ocitol sťažovateľ a ktorá spočíva v podstate v tom, že (podľa jeho názoru) Sociálna poisťovňa odmieta rozhodnúť o jeho starobnom dôchodku v súlade s právnym názorom všeobecných súdov, však dopadajú aj iné právne normy umožňujúce sťažovateľovi dosiahnuť ochranu svojho práva v konaní pred všeobecnými súdmi. Zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“) upravuje zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci.

Podľa § 3 ods. 1 písm. a) a d) zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za podmienok ustanovených týmto zákonom za škodu, ktorá bola spôsobená orgánmi verejnej moci pri výkone verejnej moci nezákonným rozhodnutím a/alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom.

Podľa § 9 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. štát zodpovedá za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Za nesprávny úradný postup sa považuje aj porušenie povinnosti orgánu verejnej moci urobiť úkon alebo vydať rozhodnutie v zákonom ustanovenej lehote, nečinnosť orgánu verejnej moci pri výkone verejnej moci, zbytočné prietahy v konaní alebo iný nezákonný zásah do práv, právom chránených záujmov fyzických osôb a právnických osôb.

Podľa § 9 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z. právo na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom má ten, komu bola takým postupom spôsobená škoda.

Podľa § 17 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. skutočná škoda a ušlý zisk sa uhrádza, ak osobitný predpis neustanovuje inak. V prípade, ak iba samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadost'učinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom, uhrádza sa aj nemajetková ujma v peniazoch, ak nie je možné uspokojiť ju inak. Výška nemajetkovej ujmy v peniazoch sa určuje s prihliadnutím najmä na

- a) osobu poškodeného, jeho doterajší život a prostredie, v ktorom žije a pracuje,
- b) závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k nej došlo,
- c) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v súkromnom živote,
- d) závažnosť následkov, ktoré vznikli poškodenému v spoločenskom uplatnení.

14. Z označených ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. vyplýva, že sťažovateľ sa môže domáhať nároku na náhradu škody vrátane nemajetkovej ujmy, a to tak z dôvodu nezákonného rozhodnutia Sociálnej poisťovne, ako aj z dôvodu nesprávneho úradného postupu (nečinnosť, zbytočné prietahy). Ak príslušný orgán (v tomto prípade Sociálna poisťovňa) neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti alebo ak príslušný orgán písomne oznámi poškodenému, že neuspokojí jeho nárok na náhradu škody, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na príslušnom všeobecnom súde. Právomoc všeobecného súdu poskytnúť ochranu sťažovateľovmu právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov (vrátane právomoci priznať mu náhradu škody a nemajetkovej

ujmy) taktiež vylučuje právomoc ústavného súdu na prerokovanie a rozhodnutie jeho sťažnosti.

15. Sťažnosť je teda podaná predčasne, keďže stále existujú iné súdy, ktoré sú v zmysle čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnené poskytnúť ochranu sťažovateľovým základným právam. Táto skutočnosť zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu, čo bolo dôvodom odmietnutia jeho sťažnosti. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti už pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nemohol rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa, ktoré sú viazané na to, že sťažnosti by bolo vyhovené (priznanie primeraného finančného zadosťučinenia a náhrada trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013